

FERRAN SÁEZ

I els profetes?

Hi ha debats col·lectius que sempre es tanquen en fals potser perquè, en realitat, no són exactament debats sinó inacabables monòlegs creuats. Fa ben poc, arran de la mort de dos adolescents malaguenyos a causa del consum de drogues de síntesi, la vella polèmica es va reobrir. Es van produir dues víctimes mortals, però, segons sembla, podrien haver estat unes quantes més: en aquella festa multitudinària la ingesta compulsiva de píndoles d'èxtasi –o del que fos allò– no era cap fet extraordinari. Com sempre, es van tornar a creuar els vells monòlegs que buscaven responsabilitats immediates. Alguna ment surrealista, per exemple, va insinuar que la culpa era dels organitzadors. Uns altres van acabar entonant aquella curiosa coda que sempre ho resol tot: la culpa és “de la societat”. També va sortir allò de la “crisi de valors”, que segurament ja servia per explicar la mala conducta dels joves de l'Egipte faraònic quan feien algun *botellón* a la vora de les piràmides en construcció.

El problema, en qualsevol cas, no només continua: creix. Valorar l'eficàcia real de les campanyes contra la droga és difícil. D'altra banda, resulta una mica quimèric pensar que un jove que té ganes de transgredir les normes establertes escolti dòcilment les consignes que provenen d'alguna direcció general, per molt assenyades que siguin aquestes. No oblidem que en un tema d'aquestes característiques intervenen variables molt complexes, que van de coses tan etèries com la voluntat de transgredir fins a elements tan sòrdidament concrets com el tràfic internacional d'estupefaents. Unes poden ser perseguides penalment, com en aquest darrer cas, mentre que altres només formen part d'una mentalitat difusa, refractària a qualsevol mesura convencional de coerció. Al que trafica amb drogues, se'l pot detenir, jutjar i empresonar. A la mentalitat que porta al consum de drogues no, evidentment.

Això no significa, però, que aquest darrer factor tan fugisser no sigui decisiu a

l'hora d'entendre el problema en totes la seves variades dimensions. El problema és que la correcció política, així com la complicitat generacional d'alguns, barra el pas a certes consideracions incòmodes. Per exemple, la que dóna títol a aquest article: per què no parlem de tant en tant d'aquells profetes de la contracultura que des de fa més de quaranta anys insisteixen en el caràcter alliberador de les drogues? Per què no parlem també del paper de la cultura pop en tot aquest procés, dels Beatles, dels Rolling Stones, de Lou Reed, de Jimi Hendrix, etc? És que potser no hi tenen absolutament res a veure, en tot això?

“Les idees bàsiques de la contracultura dels anys seixanta no van ser una anècdota efímera: formen part de l'actual cultura de masses”

Naturalment, entre la mort dels dos adolescents malaguenyos i la moral transgressora dels personatges que hem esmentat abans no hi ha cap mena de relació causal. Entre els valors que emanaven les seves cançons (o les novel·les de la generació *beat*, tant hi fa) i la conducta autodestructiva d'alguns joves d'avui, tampoc no es pot establir cap nexa directe. Sigui com sigui, resulta inqüestionable que les idees bàsiques de la contracultura dels anys seixanta no van ser pas una anècdota efímera i insignificant: formen part de l'actual cultura de masses i poden ser localitzades en els llocs més

insospitats (des de la publicitat destinada als joves fins a alguns discursos polítics actuals que avaluen el confús tarannà adolescent com una eina revolucionària de primera categoria). Aquest *totum revolutum* ha conformat una mentalitat que fa de la transgressió un valor fonamental –i no hi ha res més transgressor que allò que els *hippies* anomenaven “alliberament psicoperceptiu”: les drogues–. No es tracta doncs d'una influència directa (els nois de setze o disset anys que ara prenen drogues de síntesi en saben ben poques coses, de Lou Reed) sinó d'una mentalitat que, sobrenentment, ha saltat d'una generació a una altra per la via de l'oci. Alguns adolescents europeus freqüenten ara els mateixos bars d'Eivissa que als anys seixanta van descobrir... els seus avis!

En relació amb tot això, el principal argument en contra és que l'alcohol no va ser inventat precisament per la generació que estem comentant, i el seu consum, malgrat els estralls que provoca, és ben legal. Això és indiscutible, però resulta que el problema real que plantegen les drogues té ben poc a veure amb els seus components químics, i molt, en canvi, amb els seus components rituals. Les plantes al·lucinògenes dels deserts de Mèxic no van crear mai cap problema entre els pobles que les consumien; la tragèdia va arribar amb l'alcohol dels europeus. I a l'inrevés. La ja llunyana contracultura *beat*, en canvi, va decretar que la millor manera d'alliberar-nos dels podrits costums burgesos consistia a “experimentar” (aquesta era la paraula fetitxe) amb tota mena de substàncies psicoactives. El resultat d'aquella curiosa teoria el coneixem prou bé. Podríem dir que els cementiris n'estan plens, d'aquella teoria, però estaríem fent demagògia. En aquest tema delicadíssim, no es tracta de demonitzar res ni ningú, sinó de recapitular críticament i d'admetre que les complicitats generacionals tenen un límit.

Professor de la Universitat Ramon Llull